

Максiмас Танкас iр Вiлнiус

2012 метай Балтарусiijoje паскелбтi кныгос Метайс. Таi неатсiтткiнiнай, нес швенчiама дауг iжымiу балтарусiу рашытоу iр поету юбилеiу. Тарп токиу балтарусiу литератiурос класику yra iр Максiмас Танкас, курио 100-осiос гiмiмо метiнес bus атжыметос атеiнанти руденi. Шiае страiпсные бандома аткреiпти дeмеси i биографiнiус iр литератiрiнiус Максiмо Танко рышiус су Вiлнiумi. Токиу факту галiма рasti не вiену.

Максiмас Танкас (тикр. Еугенiјус Ивановiчиус Скурко) гiмe 1912 мету ругсeю мeнесio кетвиртu / сеptynioliktu дiену Русiјос имперiјоје, Вiлнiаус губернiјоје, Вилеикос вальсчиуе, Пилковшчiнос кайме (дab. Балтарусiја, Мiнско сритiс, Меделио рајонас).

Ду картус уж револiуцинe veikлу прiеш ленку вальдзиу Максiмас Танкас сeдeю Вiлнiаус Лukiшкiу калeјиме (нуо 1933 мету гегузeс мeнесio iki 1934 мету гегузeс iр нуо 1934 мету ругсeю мeнесio iki 1935 мету саусio).

Вiлнiује буво iшспausдiнтос пiрмосiос Максiмо Танко кныгос, скiртос дарбiнiнку ковай уж гiмтосiос жeмeс iшлaисвинимu. Еилeрашчиу рiнкiнiай “Eтаpai” (1936), “Spanguoliu spalva” (1937), “Po stiebu” (1938), poema “Naroc” (1937). I еилeрашчиу рiнкiнi “Eтаpai” буво iтрауктас iр еилeраштiс “Vilnius” (“Вильня”). Jiс скiртас 1863 мету сукiлiмо вадовамс, курио кaк iп жiнoма, буво пакarti Лukiшкiу калeјиме. Iмiурыта кукли горизонтали лeнтa скелбiа, кад шioје вiетoје 1863 мету биржелио мeнесi буво пакартас Z. Siеракausкас, o 1864 мету ково мeнесi – K. Kalinauskas.

ВIЛНIЯ

Сiвая хмiра сдeрла сонца,
Вясеннi першы дождж заплакаў.
Па чарапцы i па гонце
Газлiўся вечар сiнiм лакам.
Iночь прыйшла з прадмесця вулиц,
Палезла на званицы, вышкi.
Сабакам чорным вецер скулиць
Пад шeрым мурам, пад Лукiшскiм.
Гараць агнi ў вяликiх вокнах,
I крык газетчыкаў, рeкламы,
Ды на вясеннiм бруку мокнуць
Ад лiхтароў жывыя плямы.
А на плiце цяжкой, бетоннай
Дождж гразю прозвiшчы заплeскаў, –
Баладу вiселiц сцюдзeных
Гаворыць з ветрам Калiноўскi.
Мо расказаць табе пра нашы
Пра барыкады i удары?
Пра тых байцоў, што палi ў маршы,
Мо расказаць табе, таварыш?
Мо расказаць табе пра заўтра,

Пра песні-сны, што ў нашых казках?...
Цішэй, ідзе бульварам варта,
І блудзіць дождж па бруку гразкім,
А дрэвы нешта мне гавораць...
Увесь пакрыт я мокрым снегам...
Ну дзе ж сягоння, родны горад,
Мяне прытуліш без начлегу? [1, с. 14]

Savo poemą "Naroč" M. Tankas paskyrė žvejų streikui. Ją pradėjo rašyti dar 1935 metais Vilniuje. Dėl griežtos cenzūros autorius spausdino kūrinį dalimis, išbraukdamas "nepalankias" vietas.

M. Tanko kūryba išversta į mongolų, vokiečių, lenkų, kirgizų, kinų ir kitas kalbas. Tarp vertėjų į lietuvių kalbą galima paminėti A. Žukauską, A. Baltakį, O. Miciūtę, A. Churginą, A. Skinkį, A. Vaitkevičių, V. Mozūriūną, P. Keidošių, E. Matuzevičių, V. Bložę, A. Venclovą. Nors baltarusių literatūros klasikas M. Tankas Vilniuje gyveno iki 1939 metų, bet geri prisiminimai apie šį miestą poeto atmintyje liko dar ilgai.

ВІЛЬНЮС

Я гэты горад знаю з даўніх дзён
Дзе дрэмлюць замка гордзя руіны,
Дзе ўзняў густое вецце ясьень, клён
Над сном акамянелым Гедыміна;
Дзе пад аркадамі сівых муроў
Праходзяць пені гулкамі вузкімі:
Пясняр Літвы, наднёманскіх палёў
У вопратцы дарожнай пілігрыма;
І Калічоўскі, і мае сябры...
Я чую голас іх у змроку шэрым
І як Вілля праз пушчы і бары
Плыве і б'ецца ў непрыступны бераг.

Я гэты горад знаю з даўніх дзён.
І каб не хвойны пах бацькоўскай хаты,
І каб не нарачанскай хвалі звон
Ля курганоў, ля сосен расахатых, –
Хацеў бы я, каб мой апошні спеў,
Тут, сярод гэтых незабыўных вулак,
Дзе ўпершыню ён гулка празвінеў,
Знайшоў спакой і вечны свій прытулак [1, с. 48].

A. Venclova išvertė šį 1945 metais parašytą eilėraštį.

VILNIUS

Šį miestą aš pažįstu jau seniai, –
Pilies griuvėsiai kalną apkabino,
Šakas čia klevas išskleidė švelniai
Virš akmeninio sapno Gedimino.
Tarp skliautų čia, didingų ir žilų,

Kur siauros gatvės užė ir nerimo,
Praeina dainius Lietuvos laukų
Su apsiaustu plačiuoju piligrimo.
Ir Kalinauskas su savais draugais, –
Ausis jų balsą naktyje pagauna, –
Čia, kur Neris atodūsiais ilgais
Šaknis šilų šimtmečių naktį plauna.

Ši miestą aš pažįstu jau seniai.
Ir jei ne šilas ties upe šviesiaja,
Jei ne Naručio gilūs vandenai,
Jei ne kurhanas ties troba gimtąja, –
Aš geisčiau, kad manos giesmės garsai
Vėlyvi čia tarp gatvių nuskambėtų,
Kur gimė jie, ir kad jau amžinai
Ramybę rastų čia širdis poeto [2, c.48–49].

Literatūra

1. Танк, М. Выбранные : вершы / М. Танк ; пер. адм. В. Зуёнка. – Мінск : Маст. літ., 1993. – 335 с.
2. Tankas, M. Žaibo pėdsakas. Rinktinė / M. Tankas. – Vilnius, 1961. – 211 p.